

## A narratív perspektíva automatikus kódolása élettörténeti narratívumokban

Pólya Tibor<sup>1</sup>

<sup>1</sup> MTA Pszichológiai Kutatóintézet  
1132 Budapest, Victor H. u. 18-22.  
[polya@mtapi.hu](mailto:polya@mtapi.hu)

**Kulcsszavak.** Narratív perspektíva, deiktikus centrum

Az előadás az élettörténet narratív perspektívájának azonosítására kidolgozott nyelvi elemző modult mutatja be. A narratív perspektíva fogalma arra utal, hogy a narratívum tartalmát adó narratív elemek (események, szereplők, körülmények) mindig egy konkrét nézőpontból kerülnek bemutatásra, amely a narratívum deiktikus centrumával azonos. Az élettörténeti narratív perspektíva lehetséges formáinak meghatározásában a temporális lokalizációra építünk. Azt feltételezve, hogy a deiktikus centrum és a narratív elemek temporális lokalizációja két értéke vehet fel (elbeszélte események versus elbeszélési események) a narratív perspektíva három variációja azonosítható.

Visszatekintő narratív perspektíva: a deiktikus centrum az elbeszélési eseményekhez, a narratív elemek az elbeszélte eseményekhez lokalizáltak időben.

Átéltő narratív perspektíva: a deiktikus centrum és a narratív elemek is az elbeszélte eseményekhez lokalizáltak időben.

Újraátéltő narratív perspektíva: a deiktikus centrum és a narratív elemek is az elbeszélési eseményekhez lokalizáltak időben.

A nyelvi elemző modul a Morphology Kft. által kifejlesztett nyelvi elemző (Lintag) kimenetét dolgozza fel. Az algoritmus két fő összetevője a deiktikus markerek és a narratív perspektívára specifikus szócsoportok elemzése. A deiktikus markerek elemzése a deixis három kategóriájára terjed ki: idő (igeidő és idői határozószavak), hely (helyhatározószavak és mutató névmások) és személy (személyes névmások) deixis. A deiktikus markerek elemzését kiegészíti a narratív perspektíva specifikus szócsoportok vizsgálata: visszatekintőnél a dátumra utaló kifejezések, átéltőnél az indulatszavak, és újraátéltőnél a szubjektív modalitás kifejezései.